

УДК 349.22:331.9

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-3-142-148

Наталія ОБУШЕНКО[©]

доктор юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОБ'ЄКТ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

У статті проаналізовано та з'ясовано, що систематизація трудового законодавства, як і будь-яка інша соціальна діяльність, характеризується наявністю власного об'єкта, дослідження якого дозволить більш змістовно усвідомити її сутність, призначення та механізм функціонування. Вказано, що об'єктом пізнання може бути вся дійсність, але лише тією мірою, якою вона увійшла у сферу діяльності суб'єкта. Поняття «об'єкт» та «об'єктивна реальність» є пов'язаними, але не тотожними за своїм змістом. Об'єктом є не вся об'єктивна реальність, а лише та її частина, яка вже ввійшла в практику людства і становить коло його пізнавальних інтересів. У сфері права під об'єктом розуміється те, на що спрямовано регулятивний вплив права, діяльність та інтереси суб'єктів права. Проаналізувавши сутність об'єкта правовідносин, визначено, що питання, пов'язані з об'єктом правового регулювання, є найскладнішими в теорії правовідносини. Об'єкт – частина об'єктивної реальності, з якою взаємодіє суб'єкт. Таке розуміння об'єкта можна застосувати і до сфери права. Визначено, що об'єктом систематизації трудового законодавства є сукупність нормативно-правових актів, що регулюють трудові та тісно пов'язані з ними правовідносини, тобто об'єктом систематизації є певна частина об'єктивного права та його джерела незалежно від того, йдеться про їх суто зовнішнє впорядкування чи про перегляд змісту цих джерел; право являє собою певну об'єктивно існуючу даність, що зазнає впливу з боку суб'єктів систематизації; зі свого боку, предметом систематизації є форма та/або нормативно-правовий зміст певних конкретних нормативно-правових актів, щодо яких застосовуються відповідні форми та методи систематизації.

Ключові слова: систематизація трудового законодавства, нормативно-правовий зміст, форми та методи систематизації, правова діяльність, сутність об'єкта правовідносин, об'єкт систематизації, соціальна діяльність, об'єктивна реальність, регулятивний вплив права, поняття «об'єкт» та «об'єктивна реальність», нормативно-правовий зміст.

Постановка проблеми. Систематизація трудового законодавства, як і будь-яка інша соціальна діяльність, характеризується наявністю власного об'єкта, дослідження якого дозволить більш змістовно усвідомити її сутність, призначення та механізм функціонування. Термін «об'єкт» має такі лексичні значення:

- пізнавана дійсність, що існує поза свідомістю і незалежно від неї;
- явище, предмет, особа, що на них спрямовано певну діяльність, увагу тощо;
- предмет наукового пізнання, дослідження, спеціальної зацікавленості, компетенції.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання об'єкта систематизації законодавства, взагалі, досить ґрунтовно розглянули фахівці в галузі теорії права, як от: С. Алексєєв, В. Бабаєв, М. Осипов, І. Шутак, І. Онищук, Т. Кашаніна, В. Карташов, Н. Пархоменко, В. І. Риндюк. Праці Д. Астахова та І. Федорова стосуються систематизації адміністративного і, відповідно, адміністративно-деліктного законодавства. Втім питання систематизації трудового законодавства поки що залишаються поза увагою науковців.

Мета статті – визначити за допомогою методу системного аналізу об'єкт систематизації трудового законодавства.

Виклад основного матеріалу. У філософії «об'єкт» – це категорія, що позначає будь-яку дійсну чи уявну, уречевлену чи ідеальну реальність, яка розглядається як щось зовнішнє відносно людини та її свідомості і яка стає предметом теоретичної та практичної діяльності суб'єкта, об'єкт зазнає цілеспрямованого чи мимовільного діяння з боку суб'єкта, внаслідок чого освоюється – перетворюється, пізнається, конструюється і пристосовується до потреб людини та суспільства [1, с. 438]. Особливою відмінністю

об'єкта є те, що він конститується в процесі предметної діяльності людини. Тому будь-яка реальність актуалізується як об'єкт лише відносно суб'єкта. Актуальним об'єктом є та частина природи, суспільства, зовнішнього та внутрішнього світу людини, яка безпосередньо чи опосередковано залучається в індивідуальну чи суспільно-історичну практику. Реальність, що існує сама собою, є лише потенційним об'єктом. Принциповим визначенням об'єкта є те, що він незалежно від своєї матеріальної чи ментальної природи стає в опозицію до суб'єкта, що є необхідною умовою самого існування суб'єкт-об'єктних відносин. Зазнаючи впливу суб'єкта, об'єкт протистоїть суб'єкту, чинить йому своєрідний опір і для свого освоєння вимагає відповідної затрати фізичних і розумових сил, належної організації предметної діяльності, застосування методів, що відповідають природі об'єкта, законам його розвитку та функціонування. Категорії «об'єкт» і «суб'єкт» утворюють парну, біполярну категоріальну структуру «суб'єкт – об'єкт», яка виражає сутність будь-якої людської діяльності.

Об'єктом пізнання може бути вся дійсність, але лише тією мірою, якою вона увійшла у сферу діяльності суб'єкта. Поняття «об'єкт» та «об'єктивна реальність» є пов'язаними, але не тотожними за своїм змістом. Об'єктом є не вся об'єктивна реальність, а лише та її частина, яка вже увійшла в практику людства і становить коло його пізнавальних інтересів. Об'єктом пізнання є не лише явища природи, але й суспільство, і сама людина, і стосунки між людьми. Об'єктом пізнання можуть бути і психічні явища: свідомість, пам'ять, воля, почуття, духовна діяльність взагалі. Пізнання може спрямовуватись не лише на дослідження об'єктивного світу, але й на дослідження ідеальних об'єктів. Ідеальні об'єкти – це ідеальні образи об'єктивно існуючих предметів та явищ, які суб'єкт одержує внаслідок абстрагування та ідеалізації і які є заміниками реальних предметно-чуттєвих об'єктів. Отже, об'єкт пізнання – це частина об'єктивної або суб'єктивної реальності, на яку спрямовано пізнавальну діяльність суб'єкта. Об'єкт не є чимось раз і назавжди даним, він постійно змінюється під впливом практики та пізнання. Це пояснюється тим, що змінюється, розширюється та поглиблюється та частина матеріального й духовного світу, яка належить до сфери діяльності суспільства і тому стає об'єктом інтересів суб'єкта.

У сфері права під об'єктом розуміється те, на що спрямовано регулятивний вплив права, діяльність та інтереси суб'єктів права. Наприклад, В. Бабаєв, аналізуючи сутність об'єкта правовідносин, зазначає, що питання, пов'язані з об'єктом правового регулювання, є найскладнішими в теорії правовідносин. Об'єкт – частина об'єктивної реальності, з якою взаємодіє суб'єкт. Таке розуміння об'єкта можна застосувати і до сфери права. Треба лише мати на увазі, що якщо у філософському розумінні об'єктом стають усі речі, які залучаються в людську діяльність, освоюються і пізнаються людиною, то поняття об'єкта права є значно вужчим. Об'єкт права – це суспільні відносини, які можуть бути предметом правового регулювання і вимагають такого регулювання. Науковець зауважує, що ще існує поняття об'єкта правовідносин. Це щось конкретніше, ніж об'єкт права. Це те, на що спрямовано діяльність певних осіб в індивідуалізованому ставленні, це частинка суспільних відносин. Об'єкт права – поняття досить абстрактне. Об'єкт правовідносин – конкретніше, бо він являє собою в системі суспільних відносин елемент (одиницю загального), щодо якого взаємодіють суб'єкти [2, с. 424–425]. Г. Одінцова, В. Дзюндзюк, Н. Мельпохова, Н. Миронова й О. Коротич тлумачать об'єкт державного управління як суспільство загалом, адміністративно-територіальні утворення, процеси, відносини в різних галузях і сферах діяльності, організації, колективи, окрема людина, на яких спрямовано направляючу, організуючу та контролюючу діяльність відповідних суб'єктів управління. Поняття «об'єкт управління» поширюється й на ті процеси, що регулюються суб'єктами державного управління (наприклад, підготовка державних службовців, процеси соціально-економічного розвитку регіонів чи держави загалом), а також на соціальні спільноти, які формуються за різними ознаками (за належністю до певних верств населення і національних меншин, місцем мешкання, політичними поглядами, інтересами тощо). Об'єкт державного управління – це визначальний елемент системи державного управління, якому адресовано управлінський вплив з боку суб'єкта державного управління. Отже, це керована підсистема державного управління, елементами якої є люди та соціальні групи, що взаємодіють між собою щодо загальнодержавних, колективних і приватних інтересів. У процесі такої взаємодії створюються організації та установи, формуються соціально-економічні територіальні підсистеми різних рівнів, які також являють собою об'єкт державного управління [3, с. 487].

Отже, зважаючи на викладене вище щодо розуміння поняття «об'єкт» як у філософському, так і у правовому значенні, можемо зробити висновок про те, що об'єкт

систематизації трудового законодавства – це те, на що спрямовано, до чого звернено заходи цієї систематизації. Із самого поняття «систематизація трудового законодавства» випливає, що об'єктом досліджуваної діяльності є зазначена галузь національного законодавства. Однак такий підхід до розуміння об'єкта систематизації є досить поверхневим, адже, по-перше, поняття «законодавство» має і широке, і вузьке тлумачення; по-друге, законодавство – це форма права, тож, розмірковуючи про систематизацію трудового законодавства, можна говорити як про його зовнішнє, так і про внутрішнє впорядкування. Крім того, треба зауважити, що низка дослідників, розкриваючи сутність і призначення систематизації, поряд з її об'єктом також виокремлює предмет. Предмет – термін, тісно пов'язаний з поняттям об'єкта. У тлумачних словниках термін «предмет» наповнюється таким змістом:

- будь-яке конкретне матеріальне явище, що сприймається органами чуття;
- певна річ, що задовольняє ті чи інші потреби;
- логічне поняття, що становить зміст думки, пізнання;
- те, на що спрямовано пізнавальну, творчу, практичну діяльність кого-, чого-небудь;
- об'єкт почуттів, переживань і т. ін.;
- коло знань, що становить окрему дисципліну.

У науковій та навчальній літературі можна спостерігати досить багато поглядів щодо співвідношення об'єкта та предмета дослідження, пізнання, діяльності тощо. Предмет, пише І. Фролов, – це все те, що може перебувати у співвідношенні або володіти будь-якою властивістю [4, с. 356]. Проблема співвідношення об'єкта й предмета пізнання належить до основних теоретико-пізнавальних проблем. У філософській літературі існують погляди, що між об'єктом і предметом пізнання немає різниці, або, що на емпіричному рівні наукового пізнання немає потреби розрізняти об'єкт та предмет.

Під об'єктом пізнання, на нашу думку, треба розуміти об'єктивні властивості, зв'язки та відносини, включені в процес пізнання. Тобто йдеться не просто про об'єктивну дійсність чи даність, а про те, що об'єктом пізнання будь-яке явище стає лише в тому разі, коли воно включається в процес пізнання. Поняття об'єкта пізнання не є константним. Воно постійно збагачується завдяки розвитку наукових знань. На відміну від об'єкта пізнання, зміст якого залежить від суб'єкта, що його пізнає, предмет пізнання формується саме суб'єктом, який пізнає. Саме він формує зміст і структуру предмета пізнання. Але треба враховувати й те, що предмет пізнання, його зміст і структура зумовлюються також і об'єктом пізнання. Виключне значення в процесі формування предмета пізнання має накопичене теоретичне знання про об'єкт, який вивчається. Також великий вплив на формування предмета пізнання мають гносеологічні концепції, на підставі яких вибудовуються теоретичні уявлення про сутність об'єкта пізнання, зміст предмета пізнання, про співвідношення об'єкта та предмета пізнання.

Поняття «об'єкт пізнання» та «предмет пізнання» виконують неоднакові функції в процесі наукового пізнання. Поняття «об'єкт пізнання» виражає об'єктивне існування явищ, що вивчаються, їх властивостей та законів розвитку; воно орієнтує дослідника на глибинне вивчення сутнісних, об'єктивних сторін об'єкта, що вивчається, в різних формах. Поняття предмета пізнання виражає та фіксує ті властивості, зв'язки та закономірності розвитку об'єкта, що вивчається, які вже були включені у наукове пізнання та мають певні логічні форми, тобто саме предмет пізнання визначає ті межі, в яких вивчається той чи інший об'єкт. Отже, взаємозв'язок предмета та об'єкта пізнання має важливе значення в процесі наукового дослідження. Саме він дає змогу науковій інтерпретації змісту сформульованих у процесі дослідження знань і чітко визначає межі, в яких ця наука може вивчати своїми методами та засобами об'єктивні явища, їх властивості, зв'язки та закономірності розвитку. Тобто і об'єкт, і предмет являють собою те, що перебуває у полі зору суб'єкта, у центрі його пізнавальної чи практичної діяльності. Однак об'єкт – це певний шар чи фрагмент об'єктивної дійсності, з усіма її особливостями та зв'язками, тоді як предмет являє собою певний аспект, якусь частину зазначеного об'єкта, що свідомо виокремлюється суб'єктом для більш детального опрацювання.

Також необхідно звернути увагу на те, що деякі правники включають до складу об'єкта систематизації не лише нормативно-правові акти, але й акти правозастосування. М. Осипов у монографії, присвяченій правовим процесам, пише, що питання про об'єкт і предмет систематизації законодавства є одним з найактуальніших у загальній теорії права. Справа в тому, що кожен з видів систематизації має свої специфічні об'єкт і предмет. Під об'єктом систематизації законодавства треба розуміти той клас правових явищ, який підлягає

впорядкуванню в межах цієї систематизації. Під предметом же систематизації законодавства необхідно розуміти ті правові явища, які безпосередньо підлягають упорядкуванню в її межах [5, с. 256]. Однак тут, справедливо наголошує науковець, виникає ціла низка проблем, наприклад, питання, що саме підлягає впорядкуванню в межах систематизації: норма права або джерело права. Якщо ми стверджуватимемо, що об'єктом систематизації законодавства є джерело права, то тоді виходить, що єдиною формою або видом систематизації законодавства буде інкорпорація та облік джерел права. Щодо консолідації та кодифікації законодавства, то вони не можуть бути формами систематизації законодавства, бо в їх межах об'єктом і предметом систематизації є не джерела, а норми права, які в межах консолідації замінюються іншими, аналогічними за своїм змістом нормами, а в межах кодифікації до них додаються нові норми, що регулюють аналогічні або ідентичні суспільні відносини. Якщо ж припустити, що об'єктом систематизації можуть бути норми права, то тоді виникає питання, наскільки правомірно відносити облік нормативно-правових актів та інкорпорацію до форм систематизації правових норм, адже відомо, що в межах інкорпорації нові норми права не створюються і не впорядковуються, але предметом інкорпорації є джерела права, а не самі правові норми. З огляду на це М. Осипов доходить висновку, що систематизація законодавства здійснюється на двох рівнях: 1) на рівні норм права; 2) на рівні джерел права. Тому об'єктом і предметом систематизації законодавства є як норми, так і джерела права [5, с. 151].

Систематизація не тільки і не стільки є способом упорядкування законодавства (це більшою мірою функція систематизованого обліку й інкорпорації), але головно спрямовується на вдосконалення законодавства і права, на норми права з їх реалізацією на практиці. Це здійснюється в комплексі всіх видів і форм систематизації, особливо кодифікації, яку передусім спрямовано на вдосконалення права, де тільки зовнішньою формою вираження є кодифікований акт. Це означає, що під час систематизації її предметом і об'єктом є не лише формальні джерела законодавства, головно нормативні правові акти, а й норми права в процесі їх реалізації, тобто з усіма напрацюваннями юридичної практики загалом.

І. Борщевський вважає, що об'єктом систематизації законодавства є правові акти як юридичні документи. Відповідно, предметом систематизації законодавства є частина об'єкта – нормативно-правові акти, що містять загальнообов'язкові правила поведінки та підлягають упорядкуванню. Правник зауважує, що розмежування об'єкта та предмета систематизації законодавства, з одного боку, має важливе значення для визначення нормативно-правових актів, що підлягають упорядкуванню, а з іншого – має на меті вдосконалити понятійно-категоріальний апарат теорії держави і права загалом і теорії систематизації законодавства зокрема [6, с. 11]. На думку І. Шутака та І. Онищука, об'єктами систематизації є як система законодавства загалом, так і окремі частини. Безпосередніми предметами систематизації є окремі розділи (частини, пункти) нормативно-правових актів, де містяться конкретні нормативно-правові, інтерпретаційні та правозастосовні приписи, які мають групуватися. Дійсно, систематизації підлягають не лише нормативно-правові акти, а й юридичні норми. Поглиблений підхід все ж таки дозволяє розмежувати поняття «об'єкт» і «предмет» систематизації, особливо це видно в разі консолідації [7, с. 301].

Т. Кашаніна зауважує, що практично всі вчені, що торкаються цієї проблеми, говорять про систематизацію нормативних актів, і тільки В. Карташов зауважив, що цим систематизація не обмежується. Систематизуються не лише нормативні, а й правозастосовні, а також інтерпретаційні акти (наприклад, акти судів вищих інстанцій, а також акти Генерального прокурора, що видаються головно у вигляді збірок). Цей перелік можна доповнити правореалізаційними документами. Їх систематизація не має публічного характеру, а здійснюється всередині організацій, які мають справу з індивідуальними актами, пов'язаними з їх діяльністю. Зокрема, на кожному підприємстві ведуться зброшуровані підшивки наказів по особовому складу, в договірних відділах систематизуються укладені організацією договори тощо. Тож систематизаторська робота проводиться практично щодо всіх юридичних документів, і це є запорукою ефективної роботи організації. Щодо предметів систематизації, то у цьому питанні першопрохідцем, пише Т. Кашаніна, знову треба визнати В. Карташова. На його думку, безпосередніми предметами є окремі розділи (частини, пункти тощо) цих актів, де містяться конкретні нормативно-правові, інтерпретаційні та правозастосовні приписи, які мають ураховуватися і групуватися. Водночас погоджуючись із позицією С. Алексєєва, Т. Кашаніна зауважує, що систематизації підлягають не лише нормативні акти, а й юридичні норми. Поглиблений підхід все ж таки дозволяє розрізнити поняття «об'єкт» і «предмет» систематизації, особливо це видно в разі консолідації [8, с. 335–336].

Н. Пархоменко виходить із того, що предметом кодифікаційної діяльності треба вважати приписи правових норм (зміст права), зі свого боку, в інкорпоруванні предметом є нормативно-правові акти (форма права) [9, с. 8]. Д. Астахов, розмірковуючи про об'єкт кодифікації адміністративно-процедурного законодавства України, доходить висновку, що кодифікаційну діяльність спрямовано на сукупність адміністративно-процедурних норм (внутрішнє розуміння, внутрішній зміст) та їх зовнішні форми існування – акти адміністративно-процедурного законодавства, тобто об'єктом кодифікації в цьому разі треба визнати адміністративно-процедурне законодавство. Предметом такої кодифікації є зміст адміністративно-процедурного законодавства та форми його існування [10, с. 177].

В. Риндюк у контексті аналізу проблемних питань обліку та інкорпорації законодавства як передумов його систематизації зазначає, що в юридичній літературі об'єктом систематизації законодавства називають правові акти як юридичні документи, а предметом – нормативно-правові акти, що містять загальнообов'язкові правила поведінки і підлягають упорядкуванню [11, с. 20–21]; об'єктом кодифікації є чинне законодавство, правові норми, а предметом – правові приписи, юридичні норми, правові інститути, група або система нормативно-правових актів, галузь або система законодавства, форма та зміст законодавства. Облік, інкорпорація, консолідація та кодифікація мають однаковий об'єкт – чинне законодавство або систему нормативно-правових актів, що відповідає обраному критерію (хронологічному, алфавітному, предметному тощо). Однак предметом обліку та інкорпорації є впорядкування інформації про законодавство, про нормативно-правові акти (правової інформації) – фіксація нормативно-правових актів у журналах, збирання на картках картотеки, фіксація та зберігання в електронній базі даних, розміщення у збірниках чи зібраннях). Предметом консолідації є удосконалення форми законодавства (подолання розрізненості нормативно-правових актів щодо одного предмета правового регулювання та створення єдиного укрупненого нормативно-правового акта. Предметом кодифікації є вдосконалення форми та змісту законодавства – створення нового, вдосконаленого, об'єднаного спільним предметом нормативно-правового акта (кодексу) з одночасною зміною змісту правового регулювання відповідних суспільних відносин.

За І. Федоровим, який досліджував систематизацію, а саме кодифікацію адміністративно-деліктного законодавства, об'єктом останньої є матеріальні та процесуальні норми, що регулюють адміністративну відповідальність зсередини, та адміністративно-деліктне законодавство – як зовнішній їх прояв. Предметом же зазначеної кодифікації є зміст адміністративно-деліктних норм, який треба класифікувати на рівні відповідних інститутів адміністративної відповідальності, а також форма адміністративно-деліктного законодавства [12, с. 70].

Висновки. Зважаючи на зазначені вище дослідницькі позиції щодо об'єкта та предмета систематизації законодавства, вважаємо, що:

– по-перше, не можна до об'єкта та/або предмета систематизації трудового законодавства відносити акти реалізації (зокрема, застосування) і тлумачення права, адже систематизація законодавства, зокрема трудового, – це систематизація джерел об'єктивного права, якими в Україні є лише нормативно-правові акти, оскільки в нашій державі діє континентальна правова система; без сумніву, не варто заперечувати той факт, що систематизація законодавства є важливим засобом удосконалення правозастосовної діяльності, і навпаки, правозастосовна практика враховується під час здійснення систематизації, однак це не є підставою для включення правозастосовних актів до складу об'єкта чи предмета систематизації законодавства;

– по-друге, об'єктом систематизації трудового законодавства є сукупність нормативно-правових актів, що регулюють трудові та тісно пов'язані з ними правовідносини, тобто об'єктом систематизації є певна частина об'єктивного права та його джерела незалежно від того, йдеться про їх суто зовнішнє впорядкування чи про перегляд змісту цих джерел; право являє собою певну об'єктивно існуючу даність, що зазнає впливу з боку суб'єктів систематизації; зі свого боку, предметом систематизації є форма та/або нормативно-правовий зміст певних конкретних нормативно-правових актів, щодо яких застосовуються відповідні форми та методи систематизації.

Список використаних джерел

1. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін. Київ: Абрис, 2002. 472 с.
2. Теория государства и права: учебник / под ред. В. К. Бабаева. Москва: Юристъ, 2003. 582 с.
3. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін,

В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.

4. Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. Москва : Политиздат, 1991. 720 с.

5. Осипов М. Ю. Правовые процессы в системе высшего образования : монография. Москва : РИОР, 2015. 347 с. URL: https://studref.com/579521/pravo/obekt_predmet_sistemizatsii_zakonodatelstva.

6. Борщевський І. В. Об'єкт та предмет систематизації законодавства. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Правознавство*. 2008. Т. 13. Вип. 10. С. 5-12.

7. Шугак І. Д., Онищук І. І. Юридична техніка : навч. посіб. для вищих навч. закладів. Івано-Франківськ, 2013. 496 с. URL: <https://pravo.studio/tehnika-ukrajini-yuridichna/obekti-predmeti-subekti-73261.html>.

8. Кашанина Т. В. Юридическая техника : учебник. 2-е изд., пересмотр. Москва : Норма ; Инфра-М, 2011. 250 с.

9. Пархоменко Н. М. Кодифікація законодавства: теоретико-історичні аспекти. *Часопис Київського університету права*. 2005. № 3. С. 7-12.

10. Астахов Д. С. Об'єкт кодифікації адміністративно-процедурного законодавства України. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 175-180.

11. Риндюк В. І. Облік та інкорпорація законодавства як інформаційні передумови його систематизації. *Právna veda a prax v treťom tisícročí : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie, 27–28 február 2015 r. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta ; red. Gabriela Dobrovičová and others. Košice, Slovenská Republika, 2015. С. 20–21.*

12. Федоров І. О. Кодифікація адміністративно-деліктного законодавства України : монографія. Запоріжжя : ТОВ “ВПО “Запоріжжя”, 2006. 144 с.

Надійшла до редакції 10.09.2021

References

1. Filozofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical encyclopedic dictionary] : entsylopediia / NAN Ukrainy, In-t filosofii im. H. S. Skovorody ; hol. red. V. I. Shynkaruk. Kyiv : Abrys, 2002. 472 p. [in Ukr.].

2. Teoriya gosudarstva i prava [Theory of state and law] : uchebnyk / pod red. V. K. Babaeva. Moscow : Yurist, 2003. 582 p. [in Russ.].

3. Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnya [Encyclopedic dictionary of public administration] / uklad.: Yu. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mykhnenko ta in. ; za red. Yu. V. Kovbasiuka, V. P. Troshchynskoho, Yu. P. Surmina. Kyiv : NADU, 2010. 820 p. [in Ukr.].

4. Filozofskiy slovar [Philosophical Dictionary] / pod red. I. T. Frolova. Moscow : Politizdat, 1991. 720 p. [in Russ.].

5. Osipov M. Yu. (2015) Pravovyye processy v sisteme vysshogo obrazovaniya [Legal processes in the higher education system] : monografiya. Moscow : RIOR, 347 p. URL : https://studref.com/579521/pravo/obekt_predmet_sistemizatsii_zakonodatelstva [in Russ.].

6. Borshevskiy, I. V. (2008) Obyekt ta predmet systematyzatsiyi zakonodavstva [Object and subject of systematization of legislation]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Pravoznnavstvo*, vol. 13, issue 10, pp. 5-12.

7. Shutak I. D., Onyshchuk I. I. (2013) Yurydychna tekhnika [Legal technique] : navch. posib. dlya vyshchych navch. zakladiv. Ivano-Frankivsk, 496 p. URL : <https://pravo.studio/tehnika-ukrajini-yuridichna/obekti-predmeti-subekti-73261.html> [in Ukr.].

8. Kshanina T. V. (2011) Yuridicheskaya tekhnika [Legal technique] : uchebnyk. 2-ye izd., peresmotr. Moscow : Norma ; Infra-M, 250 p. [in Russ.].

9. Parkhomenko N. M. (2005) Kodyfikatsiya zakonodavstva: teoretiko-istorychni aspekty [Codification of legislation: theoretical and historical aspects]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, no 3, pp. 7-12 [in Ukr.].

10. Astakhov D. S. (2011) Obyekt kodyfikatsiyi administratyvno-protsedurnoho zakonodavstva Ukrainy [Object of codification of administrative-procedural legislation of Ukraine]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no 1, pp. 175-180 [in Ukr.].

11. Ryndyuk V. I. (2015) Oblik ta inkorporatsiia zakonodavstva yak informatsiini peredumovy yoho systematyzatsii [Accounting and incorporation of legislation as information prerequisites for its systematization]. *Právna veda a prax v treťom tisícročí : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie, 27–28 február 2015 r. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta ; red. Gabriela Dobrovičová and others. Košice, Slovenská Republika, pp. 20–21 [in Ukr.].*

12. Fedorov I. O. (2006) Kodyfikatsiya administratyvno-deliktneho zakonodavstva Ukrainy [Codification of administrative-tort legislation of Ukraine] : monografiya. Zaporizhzhya : TOV “VPO Zaporizhzhia”, 144 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Nataliya Obushenko. Object of systematization of labor legislation. The article analyzes and clarifies that the systematization of labor legislation, like any other social activity, is characterized by the presence of its own object, the study of which will allow a more meaningful understanding of its essence, purpose and mechanism of operation. The article states that the object of knowledge can be all reality, but only to the extent that it has entered the scope of the subject. The concepts of «object» and «objective reality» are related, but not identical in meaning. The object is not the whole objective reality, but only that

part of it which has already entered the practice of mankind and constitutes the circle of its cognitive interests. In the field of law, the object is understood as the purpose of the regulatory influence of law, activities and interests of legal entities. Analyzing the essence of the object of legal relations, it is determined that the issues related to the object of legal regulation are the most complex in the theory of legal relations. An object is a part of the objective reality with which the subject interacts. This understanding of the object can be applied to the field of law. The article analyzes the concept of «object» in both philosophical and legal sense, and concludes that the object of systematization of labor law - is what it is aimed at, to which the measures of this systematization. From the very concept of «systematization of labor law» it follows that the object of study is the specified area of national law. However, this approach to understanding the object of systematization is quite superficial, because, first, the concept of «legislation» has both broad and narrow interpretation; secondly, legislation is a form of law, so, thinking about the systematization of labor legislation, we can talk about both its external and internal regulation. In addition, revealing the essence and purpose of systematization, along with its object also distinguishes the subject. It is determined that the object of systematization of labor legislation is a set of regulations governing labor and closely related legal relations, is the object of systematization is a certain part of objective law and its sources, regardless of whether they are purely external streamlining or revision of the content of these sources; the law acts as a certain objectively existing fact, which is influenced by the subjects of systematization; in turn, the subject of systematization is the form and / or normative-legal content of certain specific normative-legal acts, in respect of which the corresponding forms and methods of systematization are applied.

Keywords: *systematization of labor legislation, normative-legal content, forms and methods of systematization, legal activity, essence of object of legal relations, object of systematization, social activity, objective reality, regulatory influence of law, concept of «object» and «object» effective reality «, normative-legal content.*

УДК 347.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-3-148-153

Віктор МАКОВІЙ[©]

кандидат юридичних наук, доцент
(Одеський державний університет
внутрішніх справ)

ТЕМПОРАЛЬНІ ВЕЛИЧИНИ У ПАРАДИГМІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття містить дослідження місця темпоральних величин у концепції оновлення Цивільного кодексу України з огляду на їх правову природу, місця та значення у структурі механізму правового регулювання цивільно-правових відносин. Наголошено, що часові величини відіграють визначальне значення у правовій регламентації суспільних відносин, що є предметом цивільного права, саме як складовий елемент механізму їх правового регулювання, що забезпечує визначення темпоральних меж здійснення певних цивільних прав та виконання відповідних цивільних обов'язків.

Зазначено, що запропонована модель оновлення цивільного законодавства частково відтворює шляхи й засоби до впровадження часових елементів у структуру механізму правового регулювання цивільних правовідносин з огляду на відповідний правовий інститут. Власне запропоновано міркування щодо удосконалення положень вказаної концепції як в частині загальних положень про строки та терміни за ЦК України, так і в межах окремих правових інститутів. Зокрема, пропонується: унормувати природу позовної давності відповідно до міжнародного досвіду і сутності цієї категорії; визначитись з особливостями перебігу цього виду строку (початок, закінчення, підстави переривання та зупинення); з урахуванням досвіду європейського законодавства виокремити давність як різновид соціально-правової категорії комплексного характеру за сферою застосування, де унормувати її види та співвідношення останніх; упорядкувати нормативне підґрунтя набувальної давності, де з урахуванням досвіду судової практики та законодавства інших країн забезпечити повноцінну реалізацію мети її впровадження у вітчизняне правове поле.

Ключові слова: *часові величини, концепція, оновлення цивільного законодавства, давність, позовна давність, набувальна давність, модернізація, рекодифікація.*

© В. Маковій, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6847-2309>

makoviy09@i.ua